

**Wanderungen:
Künstler – Kunstwerk – Motiv – Stifter**

**Wędrowki:
Artysta – Dzieło – Wzorzec – Fundator**

Beiträge der 10. Tagung des Arbeitskreises deutscher und polnischer
Kunsthistoriker in Warschau, 25.–28. September 2003

Materiały IX Konferencji Grupy Roboczej Polskich i Niemieckich
Historyków Sztuki w Warszawie, 25–28 września 2003 r.

Herausgegeben von / Redakcja
Małgorzata Omilanowska i Anna Straszewska

Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk
Warszawa 2005

Inhalt / Spis treści

<i>Małgorzata Omilanowska</i>	
Vorwort	9
Wstęp	11

I. Künstler / Artysta

<i>Sven Hauschke</i>	
Das Grabdenkmal des Filippo Buonaccorsi, gen. Callimachus, von Veit Stoß und der Vischer-Werkstatt: Beziehungen zwischen Nürnberg, Krakau und Italien	15
Streszczenie: Nagrobek Filippo Buonaccorsiego, zwanego Kallimachem, wykonany w warsztacie Wita Stwosza i Vischerów: związki pomiędzy Norymbergą, Krakowem i Włochami	25
<i>Guido Hinterkeuser</i>	
Ex oriente lux? – Andreas Schlüter und der polnische Anteil am Ausbau Berlins zur Königsmetropole	27
Streszczenie: Ex oriente lux? Andreas Schlüter i polski wkład w rozbudowę i przekształcenie Berlina w królewską metropolię	40
<i>Heiner Krellig</i>	
Bernardo Bellotto: Italien, Deutschland, Polen. Überlegungen zu den Stationen einer Künstlerwanderschaft	43
Streszczenie: Bernardo Bellotto: Włochy, Niemcy, Polska. Rozważania na temat kolejnych etapów jego wędrówki artystycznej	66
<i>Halina Stepień</i>	
Polnische Künstler in München	69
Streszczenie: Artyści polscy w Monachium	76
<i>Stefan Dyroff</i>	
Wojciech Kossak – Panorama- und Schlachtenmaler für Deutsche und Polen. Deutsch-polnische Denkwürdigkeiten in seinem Werk, seinem Umfeld und seiner Rezeption	79
Streszczenie: Wojciech Kossak – malarz panoram i scen batalistycznych dla Niemców i Polaków. Niemiecko-polskie aspekty jego twórczości, środowiska artystycznego i recepcji	100

Stefan Laube

- Józef Ignacy Kraszewski und das Kraszewski-Museum. Säkularer Reliquientransfer von Dresden nach Posen und von Warschau nach Dresden 103
 Streszczenie: Józef Ignacy Kraszewski i Muzeum Kraszewskiego. Przeniesienie świeckich relikwii z Dreznia do Poznania i z Warszawy do Dreznia 127

Lidia Głuchowska

- Margarete und Stanisław Kubicki – ein deutsch-polnisches Künstlerpaar zwischen Posen und Berlin 129
 Streszczenie: Margarete i Stanisław Kubiccy – polsko-niemiecka para artystów między Poznaniem a Berlinem 146

Thorsten Smidt

- „Krakau – das Mönchengladbach des Ostens.” „Neue Wilde” in Polen und in Deutschland 149
 Streszczenie: „Kraków – Mönchengladbach Wschodu.” „Nowi Dzicy” w Polsce i w Niemczech 161

II. Kunstwerk / Dzieło*Uwe Hartmann*

- Geraubt – verbracht – vergessen. Der Weg eines Guardi-Gemäldes aus dem Warschauer Nationalmuseum seit dem Zweiten Weltkrieg 165
 Streszczenie: Zrabowany – przeniesiony – zapomniany. Wędrowka obrazu Guardiego z Muzeum Narodowego w Warszawie od czasu II wojny światowej 189

Regine Dehnel

- Restitution an unbekannt: die Odyssee von Werken polnischer Künstler zwischen 1939 und 1949 191
 Streszczenie: Restytucja nieznanym: Odyseja dzieł polskich artystów w latach 1939–1949 215

Tomasz Torbus

- Kunstwerke unter wechselnder Hoheit. Der Umgang mit dem Kulturerbe in den historischen deutschen und polnischen Ostgebieten im Vergleich 217
 Streszczenie: Dzieła sztuki wobec zmieniającej się władzy. Stosunek do dziedzictwa kulturowego na historycznych niemieckich i polskich ziemiach wschodnich 244

III. Motiv / Wzorzec*Ernst Badstübner*

- Die baukünstlerischen Wirkungen des Magdeburger Doms nach Ostmitteleuropa im 13. Jahrhundert 249

Streszczenie: Oddziaływanie katedry magdeburskiej na sztukę budowlaną Europy Środkowo-Wschodniej w XIII wieku	255
<i>Janusz St. Kębtowski</i>	
Zur Frage der Bewertung der sog. „Kolonisation“ und „Germanisierung“ Schlesiens unter den Aspekten der Politik, Kultur und Kunst	257
Streszczenie: Problem oceny tzw. niemieckiej „kolonizacji“ i „germa- nizacji“ Śląska w aspekcie polityki, gospodarki, kultury i sztuki	260
<i>Henryk Dziurla</i>	
Grüssauer „Gnadenstuhl“ und Berninis „Sanguis Christi“	263
Streszczenie: Krzeszowski „Tron Łaski“ a „Sanguis Christi“ Berniniego	267
<i>Jakub Sito</i>	
Die polnische Rezeption der Altarentwürfe Matthias Steinls und Johann Bernhard Fischers von Erlach	269
Streszczenie: Polska recepcja projektów ołtarzy Matthiasa Steinla i Johanna Bernharda Fischera von Erlach	276
<i>Mariusz Smoliński</i>	
Die Altäre in Ermland in der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts	279
Streszczenie: Ołtarze na Warmii w pierwszej połowie XVIII wieku	291
<i>Diana Codogni-Łańcucka</i>	
Blick aus dem Fenster. Wanderung eines (deutschen?) Motivs	293
Streszczenie: Widok z okna. Wędrowki (niemieckiego?) motywu	312
<i>Konrad Vanja</i>	
Dietrich Montens Bild „Finis Poloniae 1831“ und seine Populari- sierung nach dem niedergeschlagenen Aufstand vom November 1830 in Warschau	313
Streszczenie: Obraz Dietriecha Montensa „Finis Poloniae 1831“ i jego popularyzacja po upadku powstania listopadowego 1830 roku	322
<i>Wojciech Bałus</i>	
Zentralbautendenzen in der Sakralarchitektur des 19. Jahrhunderts. Die Rolle des Oktagonmotivs	323
Streszczenie: Tendencje do centralizacji przestrzeni w architek- turze sakralnej XIX wieku. Rola oktagonu	332
<i>Stefan Muthesius</i>	
Westeuropäische Stimmen zum Wiederaufbau der Warschauer Altstadt und zur Polnischen Denkmalpflege	335
Streszczenie: Europa Zachodnia wobec odbudowy warszawskiej Starówki i polskiej ochrony zabytków	343

IV. Stifter / Fundator

Kevin E. Kandt

Sarmatia Artistica et Porta Aurea Gedanensis: Notes on the Art Trade and Artistic Patronage between the Polish-Lithuanian Commonwealth and Danzig during the Reign of King Jan III Sobieski	347
Streszczenie: <i>Sarmatia Artistica et Aurea Porta Gedanensis</i> : uwagi o mecenacie artystycznym i handlu sztuką między Gdańskiem a Rzeczpospolitą Obojga Narodów w okresie rządów Jana III Sobieskiego	377

Anna Oleńska

On a Transaction in Paintings from 1748. Gerhard Morell's Activities as an Art-Dealer in the Polish-Lithuanian Commonwealth	379
Streszczenie: O pewnej transakcji obrazów z 1748 roku. Gerhard Morell i jego działalność jako handlarza sztuką w Rzeczpospolitej	391

Jolanta Polanowska

Dresdener Inspirationen von Stanislaw Kostka Potocki, polnischer Winckelmann genannt	393
Streszczenie: Drezdeńskie inspiracje Stanisława Kostki Potockiego zwanego Winckelmannem Polskim	411

V. Anhang / Załącznik

Personenregister / Indeks osób	415
Ortsregister / Indeks miejscowości	429
Tagungsprogramm / Program konferencji	437